

κ Ὑ ρ Δ ι α κ ο υ Κ α λ η γ α. Τὸ ὄνομά του εἶναι Ἰωάννης ὅπως σημειώ-
νεται στὴν ὑπογραφή του σὲ στίχο 77.

77. Δ η α κ ο υ β ο ς. Σημαίνει διάκονος.

8

T.I.A.K., N.A.K. Νοτάριος Ρωμανὸς ἱερεὺς Νικόλαος (Φ. Ρ 20), 3ον βιβλίον συμβολαίων
1577 - 1587, φ. 69v.

1580 Μαΐου 8.

Π ε ρ ί λ η ψ η : Στὸ σπίτι τοῦ Νικολέτου Μυλωνᾶ στὸν ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος
οἰκισμὸ τοῦ Κάστρου τῆς Κεφαλονιάς ὁ Ἀντώνης Μουσούρης ἔρχεται σὲ συμφωνία
μὲ τὸν πάρα πάνω Νικολέτο νὰ πάρη κοντά του τὴν κόρη τοῦ Μουσούρη Ντζορτζίνα
γιὰ «ψυχοπαίδα». Συμφωνοῦν νὰ μείνῃ κοντά του τὰ δεκαοχτὼ χρόνια ποὺ ἀκολουθοῦν
δουλεύοντας σὰν δουλεύτρα καὶ πιστὴ ψυχοπαίδα μὲ ὑποχρέωση ἐξυπηρετήσεως τῶν
ἀναγκῶν τοῦ σπιτιοῦ καὶ «συνβίος» του. Τελειώνοντας τὸ πάρα πάνω διάστημα θὰ
τῆς δίνῃ γιὰ προίκα τῆς καὶ δούλεψή της ρουχισμὸ καὶ ἄλλα πράγματα ποὺ ἐκτιμῶν-
τας τα σὲ χρήματα μαζὺ καὶ μὲ μετρητὰ θὰ συμπληρώνεται τὸ ποσὸ τῶν ἐξήντα
φλωρίων μὲ ἐγγύηση τὰ ὑπάρχοντά του. Ὑποχρέωση τῆς ψυχοπαίδας εἶναι νὰ μείνῃ
ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα κοντά του χωρὶς νὰ κλέψῃ ἢ κάμῃ ἄλλῃ ἀταξία. Ἄν ὅμως
ἤθελε τυχὸν θελήσῃ νὰ φύγῃ ἐνωρίτερα ἀπὸ τὸν συμφωνημένο χρόνο δεσμεύεται ὁ
πατέρας της, μὲ ἐγγύηση τὰ ὑπάρχοντά του, νὰ πληρώνῃ στὸν πάρα πάνω Νικολέτο
τὰ ἔξοδα ποὺ θὰ εἶχε κάμῃ ὅσο ἦταν ἀνήλικη. Μάρτυρες στὴ συμφωνία εἶναι ὁ
Ματίος Καρυστιανὸς ὁ Νικόλαος Βεργωτῆς καὶ ὁ Νικολὸς Κρητικός.

Τ ὁ κ ε ί μ ε ν ο τ ο υ ἐ γ γ ρ ά φ ο υ.

Ἐν χ(ριστ)ῶ ὀνόματι ἀμήν.

αφπ Ἐν μη(νὶ) Μαΐου η. Εἰς τὸν ποῦργο τοῦ Κάστρου τῆς Κεφαληνί(ας).
Εἰς τὴν οἰκίαν² / τοῦ κὺρ Νικολέτου Μυλονὰ ἦλθαν εἰς τέλειον σνηηβασμῶν ὁ κυρ
'Αντῶ(ν)ης³ / ὁ Μουσούρης τοῦ ποτ(ἐ) Γεῶργιου μὲ τὸν κὺρ Νικολέτον Μυλονὰ
καὶ δῆδη⁴ / ὁ ἡριμένος κὺρ Ἀντῶ(ν)ης τοῦ ἡριμένου κὺρ Νικολέτον μίαν του θηγα-
τεραν⁵ / ὀνόματι Ντζορντζήνα καὶ ὁ ριθ(εῖ)ς μ(ισέ)ρ Νικολέτος τὴν πῆρνη διὰ ψυχο-
πέδα⁶ / του μετιοῦτον σνηηβασμὸν καὶ σνηφωνίαν ὅτι νὰ σταθῇ ἡ αὐ⁷ / τῇ Ντζορν-
τζήνα μὲ τὸν αὐτὸν μ(ισέ)ρ Νικολέτον καὶ δουλεῦν τον ὡς καλῇ⁸ / δουλεύτρα καὶ
ψυχοπαίδα πηστὶ χρόνους ιη ἤτοι δεκοκτῶ πρώ⁹ / τους ἐρχάμενους ὡς θεράπενα τοῦ
ὀσπιτίου καὶ σνηβίος αὐτοῦ¹⁰ / καὶ σόνοντας ἡ ἄνοθεν χρω(νοί) καὶ νὰ ἔχῃ καὶ δόσι
ὁ ριθ(εῖ)ς μ(ισε)ρ Νικολέτος τῆς αὐ¹¹ / τῆς Ντζορντζίνας διὰ προίκα της καὶ δού-
λευσὴ της εἰς ρουχησμὸν¹² / καὶ στάμενα καὶ ἄλλα ἥτι χροία εἰς τιμὴν καὶ μετρίτα¹³ /
ἡ ὀλότητα φλορία ξ ἥτι ἐξήντα προμετάροντας τὰ καλὰ του¹⁴ / μετιοῦτο ὅτι νὰ σόσι

τὸν ἄνοθεν κερὸν δίχος καμίαν αταξίαν¹⁵ / ἢ κλεψίαν καὶ ἀνποταὶ τῷ κερῷ ἤθελε
 ἦπι ἢ αὐτὴ Ντζορντζήνα¹⁶ / να εὔγῃ ἐκ τὸν αὐτὸν ριθ(εντα) μ(ισε)ρ Νικολέτον καὶ
 φαμελίαν αὐτοῦ δι¹⁷ / χος να σώσι τὸν ἄνοθεν κερὸν παρὸν ὁ ιριμένος κὺρ Ἀντώ(νη)ς
 ὁ ¹⁸ / π(ατ)ήρ αὐτῆς ὀμπληγάρετ(αι) αὐτὸς προμετάροντας τὰ καλά του -φ70r-
¹⁹ / να πληρω(νη) τεσ ἔξοδες ὅπου ἤθελε κάμη ὁ ριθ(εί)ς Νικολέτος τῆς αὐ²⁰ / τῆς
 Ντζορντζήνας διὰ τὸ ἀνίλικον καὶ οὗτος ἐπιῆσαν. Ὑπο μαρ²¹ / τιρί(ας) κὺρ Ματίου
 Καριστιανοῦ καὶ κὺρ Νικολάου Βεργοτή καὶ²² / κὺρ Νικολὸ Κρητικοῦ.

ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ ἔγγραφο εἶναι ἀντίγραφο πρωτότυπου καὶ ἡ καταχώρηση γίνεται ἐδῶ καὶ
 γιὰ τὸ ἔγκυρο καὶ γιὰ διαφύλαξη.

Στιχ. 2. Νικολέτου Μυλονά. Παλαιότερη μαρτυρία γιὰ τὴν παρου-
 σία τοῦ ἐπίθετου στὴν Κεφαλονιά εἶναι τὸ 1508 στὸν γνωστὸ κατάλογο κατόχων
 γῆς στὸ νησι (Γ. Πλουμίδης, Οἱ Βενετοκρατούμενες ἑλληνικὲς χῶρες μεταξὺ τοῦ δεύ-
 τερου καὶ τρίτου Βενετοτουρκικοῦ πολέμου (1503 - 1537). Ἐπιστημ. Ἐπετηρὶς
 Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, Παράρτημα 4, Ἰωάννινα 1974,
 σ. 135). Τὸ ἐπίθετο δὲν ὑπάρχει σήμερα στὴν Κεφαλονιά. Τοῦτος ὁ Νικολέτος δὲν
 εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλου.

2)3. Ἀντώνης ὁ Μουσούρης τοῦ ποτὲ Γεώργιου. Τὸ
 ἐπίθετο Μουσούρης εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸν ΙΓ' αἰῶνα στὴν Κεφαλονιά καὶ ἀπαντᾷ
 καὶ στὴν Λιβαθὼ καὶ στὴν Παλική (Θ. Τζαννετάτου. Τὸ Πρακτικὸν τῆς Λατινικῆς
 Ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας τοῦ 1264 καὶ ἡ Ἐπιτομὴ αὐτοῦ, ἐν Ἀθήναις 1965, σ.50
 καὶ 75). Ὑπάρχει συχνότατα μέχρι σήμερα στὸ νησι καὶ κυρίως στὸ χωριὸ Μη-
 νιές.

5. Ντζορντζήνα. Εἶναι τὸ θηλυκὸ τοῦ Τζώρτζης (Γεώργιος), καὶ συ-
 νεπῶς εἶναι «Γεωργία».

ψυχόπεδα. Κατὰ τὰ γνωστὰ ὁ ὅρος σημαίνει τὸ θετὸ παιδί, τὸ υἱοθετημένο
 (Ι. Σταματάκου, Λεξικὸν Νέας Ἑλληνικῆς, τόμος Γ', σ. 2958 καὶ Ζώη, ὅ.π.,
 τόμος Β', σ. 536). Ἐδῶ ὅμως ὀλοφάνερα μὲ ἄλλη ἔννοια.

9. συνβίος. Ἀσφαλῶς ἐδῶ ὁ ὅρος μὲ τὴν ἔννοια τῆς συγκατοικίας καὶ ὄχι
 συζυγικῆς σχέσεως.

18. προμετάροντας. Ἀπὸ τὸ promettere = ὑπόσχεση.

21. Ματίου Καριστιανοῦ. Τὸ ἐπίθετο δὲν εἶναι γνωστὸ ἀπὸ ἄλλου
 στὴν Κεφαλονιά. Πιθανὴ κατωγωγή ἀπὸ τὴν Κάρυστο.

Νικολάου Βεργοτή. Γιὰ τὸ ἐπίθετο ἐκτενέστερα σὲ προηγούμενο
 ἔγγραφο.

22. Νικολό Κριτηκοῦ. Εἶναι πιθανότατα ὁ ἴδιος ποὺ ἀναφέρθηκε σὲ προηγούμενο ἔγγραφο.

9

T.I.A.K., N.A.K. Νοτάριος Μαυροῖωάννης ἱερεὺς Ἀνδρέας 5 (Φ. Μ 56), 2ον βιβλίον συμβολαίων 1576 - 1585, φ 230ν - 231ν.

1581 Νοεμβρίου 27.

1581 Δεκεμβρίου 3.

Περίληψη: Στὸ χωριὸ Κεραμιές μέσα στὴν ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Πιριώτισσας ὅπου βρισκόταν ὁ ἐπίσκοπος Κεφαλονιᾶς-Ζακύνθου Φιλόθεος (Λοβέρδος) μὲ ἀξιωματούχους τῆς ἐπισκοπῆς καὶ ἄλλους ἱερωμένους παρουσιάζονται μπροστά του ὁ μισὲρ Τζώρτζης Βινιάρης γιὸς τοῦ καπετάνιου Ἀπόστολου Βινιάρη καὶ ἡ Κατέρω θυγατέρα τοῦ Ἀντωνίου Πανᾶ ζητώντας νὰ δικάσῃ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἡ Σύνοδος τῶν ἱερέων του γιὰ τὴν διένεξή τους — ὑπόθεση ἀσυμβίβαστου γάμου λόγῳ ἡλικίας κατὰ τὸν Τζώρτζη Βινιάρη — ποὺ ὁ Προνοητὴς Κεφαλονιᾶς Ἰωάννης Μικέλης παρέπεμψε στὴν ἐκκλησιαστικὴ δικαιοσύνη.

Ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἡ Σύνοδος τῶν ἱερέων ἀφοῦ ἔκαμε ἀφορισμὸ γιὰ ὅσους θὰ ψευδομαρτυρήσουν καὶ ἀφοῦ ἄκουσε τὶς ἀπόψεις τῶν ἀντιδίκων ὅρισε νὰ παρουσιάσουν τοὺς μάρτυρές τους στὴν ὑπόθεση ἀφ' ἑνὸς ἡ Κατέρω γιὰ τὴν ὑποστήριξη ὧσων λέει, ὅτι δηλαδὴ ὁ Τζώρτζης Βινιάρης ὅταν τὴν παντρεύθηκε ἦταν 14 χρόνων, ἀφ' ἑτέρου ὁ τελευταῖος τοὺς δικούς του ποὺ θὰ βεβαιώσουν πὼς δὲν ἦταν 14 χρόνων ὅταν παντρεύθηκε τὴν Κατέρω.

Ὑπερασπίζοντας τὴν Κατέρω Πανᾶ ἡ Κατερούτζα γυναίκα τοῦ καπετάνιου Τζάνε Μαζαράκη καὶ ἡ Βερονίκη Ράζου Μεταξᾶ μητέρα τῆς προηγούμενης δίνουν τὴν χρονολογία τοῦ θανάτου τοῦ Ἀντώνη Χαλκοματᾶ σὰν ὅριο ὑπολογισμοῦ τῆς ἡλικίας τοῦ Τζώρτζη Βινιάρη.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὑπερασπίζοντας τὸν πάρα πάνω Βινιάρη ἡ Ἀννέτα, γυναίκα τοῦ Γεώργιου Σπάτα καὶ ἡ Εἰρήνη, γυναίκα τοῦ Γκίνη Ντόριζα βεβαιώνουν πὼς γεννήθηκε ἕξ μῆνες ὕστερότερα ἀπὸ ὅταν ἦλθε στὴν Κεφαλονιά ὁ ἄρχοντας Μουτρής(;).

Μὲ βάση τὰ πάρα πάνω καὶ ἐπειδὴ ὁ Προνοητὴς μεταβίβασε τὴν ὑπόθεση αὐτὴ μὲ ἔγγραφό του στὶς 24/11/1581 στὸν ἐπίσκοπο, ὁ τελευταῖος περαστικὸς ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Λιβαθῶς καλένει σύνοδο ἱερέων γιὰ τὴν ἐκδίκαση τοῦ ζητήματος. Οἱ ἱερωμένοι ποὺ συγκροτοῦν τὴν Σύνοδο, ὁ πνευματικὸς παπὰ Δημήτριος Βαλλιᾶνος, ὁ πνευματικὸς παπὰ Βασίλειος Λαμπίρης ὁ οἰκονόμος παπὰ Φίλιππος Μεταξᾶς, ὁ σακκελάριος παπὰ Ἰωάννης Μαρκόπουλος, ὁ σκευοφύλακας παπὰ Παῦλος Καλλιγᾶς, ὁ χαρτοφύλακας παπὰ Νικόλαος Ρωμανός, ὁ πρωτέκδικος παπὰ Ἀλέξιος